

การพัฒนาองค์ประกอบภาวะผู้นำร่วมสมัยของนักศึกษาปริญญาตรี*
DEVELOPMENT OF COMPONENTS CONTEMPORARY LEADERSHIP
AMONG UNDERGRADUATE STUDENTS

ชุนิภา เป็ดโลกนิมิต

Chunipha Poedloknimit

มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

Western University

Corresponding Author E-mail: chunipha@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. พัฒนาองค์ประกอบภาวะผู้นำร่วมสมัยของนักศึกษาปริญญาตรี 2. ตรวจสอบความสอดคล้ององค์ประกอบภาวะผู้นำร่วมสมัยของกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ลงทะเบียนเรียนในมหาวิทยาลัยรัฐและเอกชนในกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ วิธีการสุ่มตัวอย่างเป็นแบบแบ่งชั้นภูมิ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบภาวะผู้นำร่วมสมัยมี 6 มิติ ได้แก่ ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำแบบรับใช้ ภาวะผู้นำที่แท้จริง ภาวะผู้นำแฝง และภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม 2. องค์ประกอบภาวะผู้นำร่วมสมัยของนักศึกษาปริญญาตรีมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยองค์ประกอบทั้ง 6 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.96 ถึง 0.99 ค่าสัมประสิทธิ์การทำนายอยู่ในช่วงร้อยละ 93 ถึง 99 นอกจากนี้ ค่าความเชื่อมั่นรวมของตัวแปรแฝงในแต่ละมิติอยู่ในระดับสูงระหว่าง 0.79 ถึง 0.90 และค่าเฉลี่ยความแปรปรวนที่ถูกสกัดอยู่ระหว่าง 0.50 ถึง 0.53 ซึ่งแสดงถึงความเที่ยงตรงเชิงลู่เข้าและความเที่ยงตรงเชิงจำแนกขององค์ประกอบทั้ง 6 ได้อย่างชัดเจน ผลการวิเคราะห์นี้แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบภาวะผู้นำร่วมสมัย มีความเที่ยงตรงเชิงจำแนกที่ดี สามารถวัดคุณลักษณะที่แตกต่างกันได้อย่างชัดเจน จึงมีความเหมาะสมในการนำมาใช้เป็นองค์ประกอบภาวะผู้นำร่วมสมัยของนักศึกษาปริญญาตรี

คำสำคัญ: การพัฒนาองค์ประกอบ; ภาวะผู้นำร่วมสมัย; นักศึกษาปริญญาตรี; การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง

Abstract

This research article aimed: 1. To develop the components of contemporary leadership among undergraduate students; and 2. To examine the construct validity of the contemporary leadership components. The sample consisted of 400 undergraduate students enrolled in public and private universities in Bangkok. The research instrument was a questionnaire. The study employed a quantitative research design, utilizing stratified random sampling. Data were analyzed using confirmatory factor analysis (CFA).

The findings revealed that: 1. The components of contemporary leadership comprised six dimensions: situational leadership, transformational leadership, servant leadership, authentic leadership, latent leadership, and ethical leadership. 2. The contemporary leadership components of undergraduate students demonstrated good construct validity. All six components had standardized factor loadings ranging from 0.96 to 0.99, with predictive coefficients between 93% and 99%. Moreover, the composite reliability for each latent variable was high, ranging from 0.79 to 0.90, and the average variance extracted (AVE) ranged from 0.50 to 0.53. These results indicate clear evidence of convergent validity and discriminant validity for all six components. Overall, the analysis suggests that the contemporary leadership components possess strong discriminant validity and effectively measure distinct characteristics. Therefore, they are suitable for use as contemporary leadership components for undergraduate students.

Keywords: Development of Components; Contemporary Leadership; Undergraduate Students; Second Order Confirmatory Factor Analysis

บทนำ

ภาวะผู้นำร่วมสมัย (Contemporary leadership) เป็นกรอบแนวคิดใหม่ในการศึกษาภาวะผู้นำ ที่พัฒนาขึ้นเพื่อตอบสนองต่อบริบทและปัญหาจากการเปลี่ยนแปลงไปของภาคธุรกิจในยุคปัจจุบัน โดยให้ความสำคัญกับองค์ประกอบหลักของภาวะผู้นำ อาทิ การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และความสามารถในการปรับตัว (Castellano et al., 2021) ความสามารถในการเข้าใจตนเอง การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่มีประสิทธิภาพ และการเข้าใจมุมมองที่แตกต่าง เป็นพื้นฐานสำคัญของการเป็นผู้นำที่ประสบความสำเร็จ (Carroll & Firth, 2021)

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาภาวะผู้นำในวัยรุ่นมีปัญหาหลายประการ เนื่องจากลักษณะเฉพาะของช่วงวัยและบริบทแวดล้อมที่วัยรุ่นต้องเผชิญ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมและเทคโนโลยีในยุคปัจจุบัน ทำให้ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ในอนาคตมีลักษณะแตกต่างไปจากเดิม ทฤษฎีภาวะผู้นำร่วมสมัย จึงได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความท้าทายใหม่ ๆ ที่ผู้นำต้องเผชิญ โดยเน้นย้ำความสำคัญของการปรับตัว ความยืดหยุ่น การสร้างแรงบันดาลใจ การสื่อสารอย่างเปิดกว้าง และการบูรณาการความแตกต่างหลากหลายเพื่อขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกในองค์กรและสังคม (Megheirkouni & Mejheirkouni, 2020) การพัฒนาภาวะผู้นำในนักศึกษาระดับปริญญาตรีขาดกรอบแนวคิดที่เฉพาะเจาะจงและสอดคล้องกับธรรมชาติของวัยรุ่น ซึ่งมีลักษณะเฉพาะ ได้แก่ ความผันผวนทางอารมณ์ ความกดดันทางสังคม และกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ในช่วงวัยดังกล่าว ส่งผลให้การพัฒนาภาวะผู้นำไม่เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและไม่ตอบสนองต่อความต้องการในศตวรรษที่ 21

งานวิจัยด้านภาวะผู้นำในปัจจุบันมีข้อจำกัดสำคัญหลายประการ ส่วนใหญ่มุ่งศึกษาภาวะผู้นำในกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาและองค์กรเช่น งานของสาวิตรี สุจริต และสุเทพเมยไธสง (2566) แต่ขาดการศึกษาเฉพาะกลุ่มนักศึกษาที่มีความต้องการพิเศษ การศึกษาของ Kim et al. (2022) พบว่าการพัฒนาภาวะผู้นำต้องคำนึงถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและสมาชิกในทีม ซึ่งมีผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของวีรวัฒน์ คำแสนพันธ์ และคณะ (2566) ที่พบว่า การพัฒนาภาวะผู้นำในนักศึกษาต้องการองค์ประกอบที่เฉพาะเจาะจง แต่ยังขาดการพัฒนากรอบแนวคิดที่ครอบคลุมและบูรณาการ นอกจากนี้การศึกษาของ Cohrs et al. (2020) ยืนยันประสิทธิผลของโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำที่ออกแบบเฉพาะสำหรับนักศึกษา แต่ยังขาดการปรับใช้ในบริบทสังคมไทยที่มีวัฒนธรรมและค่านิยมที่แตกต่าง จากช่องว่างดังกล่าว การพัฒนาองค์ประกอบภาวะผู้นำร่วมสมัยที่เหมาะสมกับบริบทของนักศึกษาไทยจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อสร้างกรอบการพัฒนาผู้นำในวัยรุ่นที่มีประสิทธิภาพ สามารถปรับตัวได้ และตอบสนองต่อความท้าทายได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณธรรม

ดังนั้น การพัฒนาภาวะผู้นำร่วมสมัยในกลุ่มนักศึกษาปริญญาตรีจึงเป็นประเด็นที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการเตรียมความพร้อมให้แก่วัยรุ่น ซึ่งจะเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนสังคมและประเทศชาติในอนาคต การศึกษาวิจัยนี้เพื่อเติมเต็มองค์ความรู้ที่ขาดหายไปและสร้างแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมในการพัฒนาศักยภาพความเป็นผู้นำของนักศึกษาในกลุ่มนี้ ซึ่งจะเป็ประโยชน์อย่างยิ่งต่อการสร้างผู้นำในวัยรุ่นที่มีคุณภาพ สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในอนาคตได้ สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยที่กำลังเปลี่ยนแปลงและต้องการผู้นำที่มีสมรรถนะสูงในการรับมือกับปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น ผลจากการศึกษานี้จะเป็นส่วนหนึ่งในการตอบสนองต่อความต้องการในการสร้างผู้นำรุ่น

ใหม่ที่มีคุณภาพ ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาองค์ประกอบภาวะผู้นำร่วมสมัยของนักศึกษาปริญญาตรี
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้ององค์ประกอบภาวะผู้นำร่วมสมัยของนักศึกษาปริญญาตรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจและการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (Second Order Confirmatory Factor Analysis: CFA) เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องขององค์ประกอบภาวะผู้นำร่วมสมัยของนักศึกษาปริญญาตรี

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร คือ ในการศึกษาประกอบด้วยนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ลงทะเบียนเรียนในมหาวิทยาลัยรัฐและเอกชนในกรุงเทพมหานคร จำนวน 412,330 คน (สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2565)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี โดย Hair et al. (2010) แนะนำว่าขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันควรมีจำนวนอย่างน้อย 200 ถึง 400 ตัวอย่าง ดังนั้น งานวิจัยชิ้นนี้จึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน การวิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนที่ดี โดยแบ่งประชากรเป็นสองชั้นภูมิตามประเภทมหาวิทยาลัย (รัฐและเอกชน) และจัดสรรผู้เข้าร่วม 200 คนให้แต่ละชั้นภูมิ จากนั้นสุ่มเลือกมหาวิทยาลัยสองแห่งจากแต่ละชั้นภูมิโดยใช้การสุ่มอย่างง่าย และใช้การสุ่มแบบโควตาเพื่อจัดสรรจำนวนผู้เข้าร่วมเท่า ๆ กันจากแต่ละมหาวิทยาลัยที่เลือก

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม ประกอบด้วยแบบสอบถามด้านภาวะผู้นำตามสถานการณ์ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำแบบรับใช้ภาวะผู้นำที่แท้จริง ภาวะผู้นำแฝง และภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับในการวัดคำตอบ แบบสอบถามได้รับการตรวจสอบความตรงจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC)

0.60-1.00 ตรวจสอบความเที่ยงด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคอยู่ระหว่าง 0.75 ถึง 0.86 (George & Mallery, 2003) มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.94 และหาค่าสหสัมพันธ์คะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Corrected item-total correlation: CITC) โดยต้องมีค่า CITC มากกว่า 0.30 (Boateng et al., 2018) ข้อที่มีค่าน้อยกว่า 0.30 จะพิจารณาตัดข้อคำถามทิ้ง ผลพบว่าค่าคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมมีค่าระหว่าง 0.37-0.81

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำร่วมสมัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อสังเคราะห์มาเป็นองค์ประกอบภาวะผู้นำร่วมสมัย หลังจากนั้นจึงพัฒนามาเป็นแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้เริ่มเก็บข้อมูลหลังจากได้รับการอนุมัติจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากมหาวิทยาลัยต้นสังกัดของผู้วิจัย เลขที่ WTU 2567-0123 ในกระบวนการเก็บข้อมูลนี้ ผู้วิจัยเก็บและตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลด้วยตนเอง แบบสอบถามทั้ง 400 ชุดได้รับกลับคืนมาอย่างสมบูรณ์ คิดเป็นอัตราการตอบกลับ ร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ขั้นแรกผู้วิจัยทำการตรวจสอบความเหมาะสมของข้อมูลก่อนการวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยใช้การทดสอบ Bartlett's Test of Sphericity เพื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และวิเคราะห์ค่า Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ตามเกณฑ์ของ Bollen (1989) ซึ่งค่า KMO ที่เข้าใกล้ 1 แสดงถึงความเหมาะสมของข้อมูล โดยค่ามากกว่า .90 ถือว่าดีเยี่ยม ค่าระหว่าง .80-.89 อยู่ในระดับปานกลาง ค่าระหว่าง .70-.79 อยู่ในระดับต่ำ ค่าระหว่าง .60-.69 อยู่ในระดับต่ำมาก ค่าระหว่าง .50-.59 ถือว่าไม่เหมาะสม และค่าต่ำกว่า .50 ไม่สามารถยอมรับได้

5.2 ขั้นที่สองทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โดยพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบซึ่งต้องมีค่ามากกว่า 0.50 ตามเกณฑ์ของ Tabachnick & Fidell (2007) จากนั้นตรวจสอบความตรงเชิงเอกนัย (Convergent Validity) ด้วยการพิจารณาค่าความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้าง (Composite Reliability: CR) ซึ่งต้องมีค่ามากกว่า 0.70 และค่าเฉลี่ยความแปรปรวนที่สกัดได้ (Average Variance Extracted: AVE) ซึ่งต้องมีค่ามากกว่า 0.50 (Fornell & Larcker, 1981)

5.3 ขั้นสุดท้ายเป็นการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตามเกณฑ์ของ Hooper et al. (2008) โดยพิจารณาจากค่าสถิติไค-สแควร์ต้องไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$) ดัชนีความกลมกลืน (GFI) ต้องมีค่ามากกว่า 0.90 ค่าความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่า (RMSEA) ต้องมีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ .03

ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือ (RMR) ต้องมีค่าน้อยกว่า .08 ดัชนีความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) และดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (NFI) ต้องมีค่ามากกว่า 0.95 และดัชนีความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) ต้องมีค่าอยู่ระหว่าง 0.90-1.00

ผลการวิจัย

1. การพัฒนาองค์ประกอบภาวะผู้นำร่วมสมัยของนักศึกษาปริญญาตรี พบว่าก่อนทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง ผู้วิจัยได้พิจารณาการแจกแจงของข้อมูล พบว่าทุกองค์ประกอบมีค่าความเบ้เป็นลบ อยู่ระหว่าง -0.598 ถึง -0.933 แสดงว่าข้อมูลมีการแจกแจงในลักษณะเบ้ซ้าย โดยค่าส่วนใหญ่อ้อยู่สูงกว่าค่าเฉลี่ย สำหรับค่าความโด่งพบว่าส่วนใหญ่มีค่าเป็นบวก อยู่ระหว่าง -0.143 ถึง 1.357 โดยองค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีการกระจายของข้อมูลมากที่สุด (Kurtosis=1.357) และภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมมีการกระจายของข้อมูลน้อยที่สุด (Kurtosis=-0.143) แสดงให้เห็นว่าข้อมูลมีการแจกแจงใกล้เคียงโค้งปกติ เนื่องจากค่าความเบ้และความโด่งอยู่ในช่วง ± 2 ต่อมา คือ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบภาวะผู้นำร่วมสมัย โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่าทุกองค์ประกอบมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.58 ถึง 0.78 เมื่อพิจารณาคู่ความสัมพันธ์ที่มีค่าสูงสุดสามอันดับแรก พบว่า ภาวะผู้นำแบบรับใช้มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำแฝงสูงสุด (r=0.78) รองลงมาคือ ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบรับใช้กับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (r=0.76) และความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบรับใช้กับภาวะผู้นำตามสถานการณ์ (r=0.72) สำหรับคู่ความสัมพันธ์ที่มีค่าต่ำที่สุด คือ ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำตามสถานการณ์กับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม (r=0.58) ทั้งนี้ระดับความสัมพันธ์ที่พบทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง แสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องและความเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ของภาวะผู้นำร่วมสมัย เมื่อพิจารณาค่า Bartlett's Test of Sphericity มีค่าเท่ากับ 1778.709, df=528, $p < .01$ แสดงว่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์แตกต่างจากเมทริกซ์เอกลักษณ์อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 นอกจากนี้ยังมีค่า Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy เท่ากับ 0.919 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดที่ 0.50 แสดงว่าตัวแปรทุกตัวมีความสัมพันธ์และสามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันได้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การตรวจสอบการแจกแจงข้อมูลและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบตัวแปร
ภาวะผู้นำร่วมสมัยของนักศึกษาปริญญาตรี

ตัวแปร	ST	TL	SL	AL	IT	EL	Skewness	Kurtosis
ST	1						-.933	1.27
TL	0.67**	1					-.911	1.357
SL	0.72**	0.76**	1				-.855	1.095
AL	0.62**	0.64**	0.73**	1			-.674	.281
IT	0.65**	0.71**	0.78**	0.70**	1		-.722	.145
EL	0.58**	0.60**	0.67**	0.62**	0.72**	1	-.598	-.143
รวม							-1.000	.761

Notes: ST = ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ TL=ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง SLภาวะผู้นำแบบปรับใช้ AL=ภาวะผู้นำที่แท้จริง IT=ภาวะผู้นำแฝง EL=ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy=0.919 Bartlett's Test of Sphericity Approx. Chi-Square=1778.709 df=528, p<.01**

** p < 0.01

ต่อมาคือผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างพบว่า ภาวะผู้นำร่วมสมัย (CL) มีอิทธิพลทางบวกต่อภาวะผู้นำทั้ง 6 รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่า น้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (β) อยู่ระหว่าง 0.96-0.99 เรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ ดังนี้ ภาวะผู้นำแบบปรับใช้ (SL; $\beta=0.99$) และภาวะผู้นำที่แท้จริง (AL; $\beta=0.99$) รองลงมา คือ ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ (ST; $\beta=0.98$) และภาวะผู้นำแฝง (IT; $\beta=0.98$) ถัดมาคือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (TL; $\beta=0.97$) และภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม (EL; $\beta=0.96$) ตามลำดับ ค่าความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้าง (CR) ของตัวแปรแฝงทุกตัวมีค่าระหว่าง 0.79-0.90 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (>0.70) แสดงว่าตัวแปรสังเกตได้มีความสอดคล้องภายในที่ดี ในขณะที่ค่าความเชื่อมั่นของครอนบาค (α) อยู่ระหว่าง 0.75-0.86 บ่งชี้ถึงความเชื่อมั่นในระดับที่ยอมรับได้ ค่าเฉลี่ยความแปรปรวนที่สกัดได้ (AVE) ของตัวแปรแฝงทุกตัวมีค่าระหว่าง 0.50-0.53 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน (≥ 0.50) แสดงว่าตัวบ่งชี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรแฝงได้ในระดับที่เหมาะสม สำหรับค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (R^2) พบว่าภาวะผู้นำร่วมสามารถอธิบายความแปรปรวนของภาวะผู้นำแต่ละรูปแบบได้ในระดับสูงมาก โดยเฉพาะภาวะผู้นำแบบปรับใช้ ($R^2=0.99$) รองลงมาคือภาวะผู้นำที่แท้จริง ($R^2=0.97$) ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ ($R^2=0.97$) ภาวะผู้นำแฝง ($R^2=0.96$) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ($R^2=0.95$) และภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ($R^2=0.93$) ตามลำดับ นอกจากนี้ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ของตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.59-0.79 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด แสดงให้เห็นว่าตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวเป็นตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมของตัวแปรแฝง

2. ตรวจสอบความสอดคล้ององค์ประกอบภาวะผู้นำร่วมสมัยของนักศึกษาปริญญาตรี

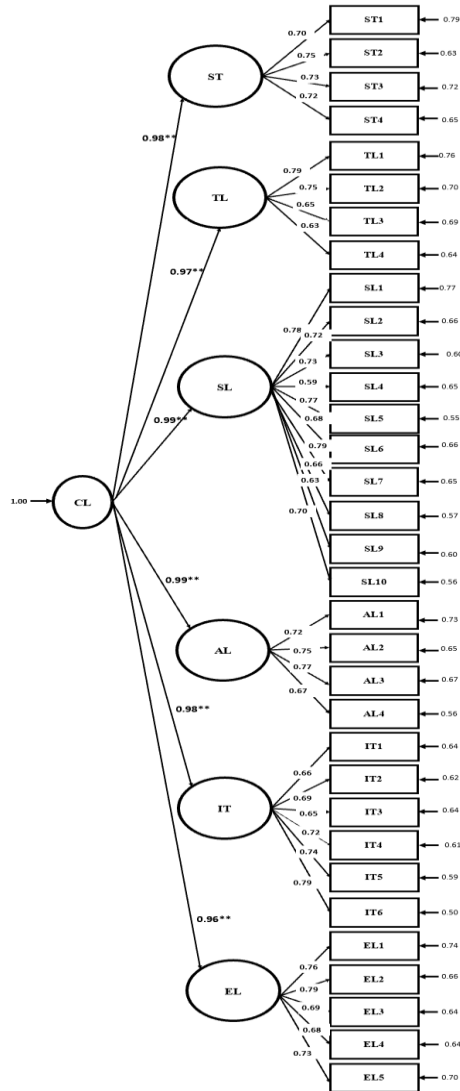
ตารางที่ 2 ความสอดคล้ององค์ประกอบภาวะผู้นำร่วมสมัยของนักศึกษาปริญญาตรี

ค่าดัชนี	เกณฑ์ที่ใช้พิจารณา	ก่อนปรับโมเดล	หลังปรับโมเดล	ผลการพิจารณา
χ^2 -test	$p > 0.05$	< 0.01	0.082	ผ่านเกณฑ์
χ^2 / df	< 2.00	1.88	1.09	ผ่านเกณฑ์
GFI	> 0.90	0.88	0.93	ผ่านเกณฑ์
AGFI	> 0.90	0.86	0.91	ผ่านเกณฑ์
CFI	> 0.95	0.83	1.00	ผ่านเกณฑ์
SRMR	< 0.05	0.10	0.03	ผ่านเกณฑ์
RMR	< 0.08	0.91	0.04	ผ่านเกณฑ์
RMSEA	< 0.05	0.14	0.01	ผ่านเกณฑ์
NFI	> 0.95	0.89	0.98	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 2 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของภาวะผู้นำร่วมสมัยในนักศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ภาวะผู้นำตามสถานการณ์
2. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง
3. ภาวะผู้นำแบบรับใช้
4. ภาวะผู้นำที่แท้จริง
5. ภาวะผู้นำแฝง

6. ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม พบว่า โมเดลในการวิเคราะห์ครั้งแรกยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 920.60$, $df = 489$, $p < 0.01$, $GFI = 0.88$, $AGFI = 0.86$, $CFI = 0.83$, $RMSEA = 0.14$, $NFI = 0.89$) ผู้วิจัยจึงปรับโมเดลโดยยอมให้ความคลาดเคลื่อนในการวัดตัวแปรมีความสัมพันธ์กัน ผลการวิเคราะห์หลังการปรับโมเดลพบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสถิติดังนี้ ($\chi^2 = 510.09$, $df = 467$, $p = 0.08$, $GFI = 0.93$, $AGFI = 0.91$, $CFI = 1.00$, $RMSEA = 0.01$, $NFI = 0.98$) ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์การพิจารณาความสอดคล้องของโมเดล และสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

Chi-Square=510.09, df=467, P-value=0.08219, RMSEA=0.015

ภาพที่ 1 องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองภาวะผู้นำร่วมสมัยของนักศึกษาปริญญาตรี

อภิปรายผลการวิจัย

1. พัฒนารูปแบบองค์ประกอบภาวะผู้นำร่วมสมัยของนักศึกษาปริญญาตรี ผลการวิเคราะห์ที่องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง พบว่าภาวะผู้นำร่วมสมัยของนักศึกษาปริญญาตรีประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำแบบรับใช้ ภาวะผู้นำที่แท้จริง ภาวะผู้นำแฝง และภาวะผู้นำเชิง

จริยธรรม โดยทั้งหมดมีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีรวุฒิ คำแสนพันธ์ และคณะ (2566) ที่พบว่าองค์ประกอบภาวะผู้นำของคณะกรรมการองค์การนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 10 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีบุคลิกภาพและการมีมนุษยสัมพันธ์ การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี การมีวิสัยทัศน์และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การสื่อสารที่ดี การมีความรับผิดชอบ การมุ่งมั่นพัฒนา การทำงานเป็นทีม การมีคุณธรรมจริยธรรม การมีทักษะการเจรจาต่อรองที่ดี และการเสียสละ ในทิศทางเดียวกัน สาวิตรี สุจริต และสุเทพ เมยไธสง (2566) พบว่าภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วยภาวะผู้นำแบบเหนือชั้น ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ส่วนภัทรวงษ์ วัจนะรัตน์ และศิริพงษ์ เศษภายน (2566) ก็ชี้ให้เห็นภาวะผู้นำตามสถานการณ์ที่สำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ ภาวะผู้นำแบบขยายความคิด ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ภาวะผู้นำแบบมอบหมายงาน และภาวะผู้นำแบบสั่งการ ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำร่วมสมัยเช่นกัน ผู้วิจัยเห็นว่าแนวคิดภาวะผู้นำร่วมสมัยเป็นแนวคิดที่บูรณาการรูปแบบภาวะผู้นำหลายประเภทเข้าด้วยกัน จึงมีองค์ประกอบที่กว้างขวางและครอบคลุม สอดคล้องกับสภาพความซับซ้อนและความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของบริบทในปัจจุบัน และยืนยันโครงสร้างของภาวะผู้นำร่วมสมัย ซึ่งชี้ให้เห็นคุณลักษณะของผู้นำที่พึงมีในบริบทของนักศึกษาปริญญาตรี

2. ตรวจสอบความสอดคล้ององค์ประกอบภาวะผู้นำร่วมสมัยของนักศึกษาปริญญาตรี ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของภาวะผู้นำร่วมสมัยในนักศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำแบบรับใช้ ภาวะผู้นำที่แท้จริง ภาวะผู้นำแฝง และภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สอดคล้องกับผลการศึกษานักศึกษาระดับปริญญาตรี และคณะ (2565) ที่ใช้องค์ประกอบเชิงยืนยันโครงสร้างองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในนักศึกษาศึกษาพยาบาลไทย และพบว่าโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลในระดับที่ยอมรับได้เช่นกัน ซึ่งแม้จะเป็นการศึกษาภาวะผู้นำในมิติที่แตกต่างกัน แต่ก็แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบในการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบภาวะผู้นำในบริบทนักศึกษาไทยได้เป็นอย่างดี เช่นเดียวกับผลการศึกษาในต่างประเทศ อาทิ งานของ Ogurek & Harendza (2024) ที่พัฒนาแบบประเมินสมรรถนะภาวะผู้นำในนักศึกษาแพทย์ และใช้องค์ประกอบเชิงยืนยันความตรงเชิงโครงสร้างของเครื่องมือได้อย่างน่าเชื่อถือ สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญและความเหมาะสมของการใช้ CFA ในการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบภาวะผู้นำไม่ว่าจะเป็นในบริบทใด ในทางทฤษฎี ผลการวิจัยยังสนับสนุนแนวคิดแบบบูรณาการที่ว่า ภาวะผู้นำเป็น

สิ่งที่สามารถพัฒนาได้ในนักศึกษา โดยอาศัยทั้งตัวแปรระดับบุคคล เช่น ความเชื่อมั่นในภาวะผู้นำของตน แรงจูงใจใฝ่สู่ความเป็นผู้นำ และตัวแปรระดับสถานการณ์หรือองค์กร เช่น บทบาทหรือตำแหน่งผู้นำ การได้รับการอบรมพัฒนา ดังจะเห็นได้จากงานของ Yue et al. (2024) ที่แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยระดับบุคคลและพฤติกรรมภาวะผู้นำที่นักศึกษาแสดงออก โดยสรุป ผลการวิจัยนี้ให้การสนับสนุนเชิงประจักษ์ต่อโครงสร้างองค์ประกอบของภาวะผู้นำร่วมสมัยในนักศึกษาระดับปริญญาตรี และแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการส่งเสริมภาวะผู้นำในหลากหลายมิติให้แก่นักศึกษา ทั้งนี้ ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อทำความเข้าใจปัจจัยเชิงสาเหตุและเชิงผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของนักศึกษา อันจะนำไปสู่การพัฒนาแนวทางในการเสริมสร้างภาวะผู้นำร่วมสมัยในบริบทการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ประกอบภาวะผู้นำร่วมสมัยของนักศึกษาปริญญาตรี

การวิจัยนี้ได้องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยคือโมเดล LEADS เป็นกรอบแนวคิดภาวะผู้นำร่วมสมัยที่พัฒนาขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการในการพัฒนาภาวะผู้นำร่วมสมัยในนักศึกษาปริญญาตรี โดยประกอบด้วย 5 มิติหลักที่เชื่อมโยงและสนับสนุนซึ่งกันและกันในลักษณะพหุมิติ ซึ่งสะท้อนผ่านอักษรย่อ L-E-A-D-S ที่มีความหมายสอดคล้องกับการเป็นผู้นำที่แท้จริง ประกอบไปด้วย

1. Listening Leadership (L) หมายถึง ภาวะผู้นำแบบปรับใช้ที่มุ่งเน้นการสร้างความสัมพันธ์เชิงลึกผ่านกระบวนการรับฟังที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยทักษะการตั้งคำถามเชิงสร้างสรรค์ การทวนความเข้าใจเพื่อยืนยันการรับรู้ และการสะท้อนความรู้สึกลับ

เพื่อสร้างความเข้าใจอันลึกซึ้ง ผู้นำมีตินี้แสดงออกผ่านการให้คุณค่าและยอมรับในศักดิ์ศรีของผู้อื่นอย่างไม่มีเงื่อนไข พร้อมทั้งสามารถให้กำลังใจและสนับสนุนเมื่อผู้อื่นเผชิญกับความท้าทายหรือความท้อแท้

2. Emotional Intelligence (E) หมายถึง ความฉลาดทางอารมณ์ที่เป็นรากฐานสำคัญของภาวะผู้นำที่แท้จริงและภาวะผู้นำแฝง ซึ่งประกอบด้วยความรู้จักและเข้าใจจุดแข็งและจุดอ่อนของตนเองอย่างชัดเจน ความสามารถในการควบคุมและจัดการอารมณ์ของตนเองให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น รวมไปถึงการแสดงออกซึ่งน้ำใจ ความเห็นอกเห็นใจ และความเอื้ออาทรต่อผู้อื่นอย่างแท้จริง

3. Authentic & Adaptive (A) หมายถึง ความแท้จริงในการเป็นตัวตนของผู้นำที่สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม โดยมีความเข้าใจในมุมมองและการรับรู้ของตนเองอย่างลึกซึ้ง พร้อมทั้งเปิดกว้างและยินดีรับฟังความคิดเห็นและข้อมูลใหม่ ๆ ที่อาจส่งผลต่อการตัดสินใจ ผู้นำมีตินี้มองกฎระเบียบและโครงสร้างเป็นสิ่งที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามบริบทและความเหมาะสม แทนที่จะยึดติดกับความตายตัว

4. Developing Others (D) หมายถึง การมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของผู้อื่นผ่านการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการมีส่วนร่วม โดยกระตุ้นให้ผู้อื่นรู้สึกมีคุณค่าและมีแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมหรืองานต่าง ๆ ผู้นำมีตินี้ส่งเสริมให้ทุกคนได้แสดงความสามารถและศักยภาพในการทำงานกลุ่มอย่างเต็มที่ พร้อมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงานและกิจกรรมต่าง ๆ

5. Sincere & Systematic (S) หมายถึง ความซื่อสัตย์สุจริตและการมีระบบคิดที่เป็นเหตุเป็นผลในการดำเนินภาวะผู้นำ ประกอบด้วยการใช้หลักคุณธรรมเป็นแนวทางหลักในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเรียนและการดำเนินชีวิต การตัดสินใจหรือมอบหมายงานด้วยความโปร่งใสและมีเหตุผลที่ชัดเจน รวมถึงความเชื่อมั่นว่าความซื่อสัตย์สุจริตเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความน่าเชื่อถือและการยอมรับจากผู้อื่น

โมเดล LEADS มีลักษณะเป็นระบบที่บูรณาการและเชื่อมโยงกันอย่างเป็นองค์รวม โดยแต่ละมิติไม่สามารถแยกจากกันได้และต้องได้รับการพัฒนาควบคู่กันไป มิติ L และ D สะท้อนแนวคิด การมุ่งเน้นผู้อื่นเป็นหลัก ที่เน้นการรับใช้และพัฒนาผู้อื่น ในขณะที่มิติ E และ A แสดงถึง การตระหนักรู้ในตนเอง ที่เน้นการตระหนักรู้และพัฒนาตนเอง และมิติ S เป็นรากฐาน หลักการทางจริยธรรม ที่ครอบคลุมทั้งการปฏิบัติต่อตนเองและผู้อื่น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

กระทรวงการอุดมศึกษาฯ ควรกำหนดนโยบายสนับสนุนการพัฒนาภาวะผู้นำร่วมสมัย เป็นทักษะจำเป็นในหลักสูตรระดับปริญญาตรี โดยส่งเสริมให้ทุกมหาวิทยาลัยออกแบบ กิจกรรมที่บูรณาการทั้ง 6 มิติภาวะผู้นำเข้ากับการเรียนรู้และชีวิตนักศึกษาอย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. สถาบันอุดมศึกษาควรนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ในการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร หรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มุ่งเน้นการส่งเสริมภาวะผู้นำร่วมสมัยในนักศึกษา โดยครอบคลุม องค์ประกอบทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำแบบรับใช้ ภาวะผู้นำที่แท้จริง ภาวะผู้นำแฝง และภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม เพื่อให้ นักศึกษา ได้พัฒนาศักยภาพความเป็นผู้นำอย่างรอบด้านและสอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลง ในปัจจุบัน

2. ผู้บริหารและคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาควรใช้ผลการวิจัยเป็นแนวทาง ในการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาภาวะผู้นำของ นักศึกษา เช่น การสร้างโอกาสให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติและแสดงความเป็นผู้นำใน สถานการณ์ต่าง ๆ การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการทำงาน เป็นทีม เป็นต้น เพื่อให้ นักศึกษา ได้พัฒนาทักษะภาวะผู้นำควบคู่ไปกับการเรียนรู้ในชั้นเรียน

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานักศึกษา เช่น กองพัฒนานักศึกษาหรือ สโมสรนักศึกษา สามารถนำแบบวัดภาวะผู้นำร่วมสมัยที่มีคุณภาพจากการวิจัยนี้ไป ประยุกต์ใช้ในการประเมินระดับภาวะผู้นำของนักศึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการ วางแผนและกำหนดแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำให้สอดคล้องกับความต้องการและ ศักยภาพของนักศึกษาแต่ละกลุ่ม รวมถึงการติดตามประเมินผลการพัฒนาภาวะผู้นำของ นักศึกษาได้อย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำร่วมสมัยในนักศึกษากลุ่มอื่น ๆ เช่น นักศึกษาระดับ บัณฑิตศึกษา นักศึกษาสายอาชีพ หรือนักศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะทาง เพื่อเปรียบเทียบ ความแตกต่างขององค์ประกอบภาวะผู้นำและระดับการแสดงออกในแต่ละกลุ่ม

2. การวิจัยในอนาคตควรพิจารณาศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลของภาวะ ผู้นำร่วมสมัยในนักศึกษา โดยอาจใช้การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) เพื่อ ตรวจสอบอิทธิพลของปัจจัยระดับบุคคล เช่น บุคลิกภาพ แรงจูงใจ ความฉลาดทางอารมณ์ และปัจจัยระดับสภาพแวดล้อมเช่น รูปแบบการเรียนการสอน การสนับสนุนจากสถาบัน

ที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำร่วมสมัย รวมถึงผลของภาวะผู้นำที่มีต่อตัวแปรผลลัพธ์ที่สำคัญ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการทำงาน หรือการเป็นผู้ประกอบการ

3. ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก หรือการสนทนากลุ่ม เพื่อทำความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำร่วมสมัยในนักศึกษา รวมถึงปัจจัยเอื้อและอุปสรรคที่มีผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำในมุมมองของนักศึกษาเอง ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่เป็นประโยชน์ต่อการออกแบบแนวทางหรือกลยุทธ์ในการส่งเสริมภาวะผู้นำที่สอดคล้องกับความต้องการและบริบทที่แท้จริงของนักศึกษามากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จิรภัค สุวรรณเจริญ และคณะ (2565). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 7(6), 334-350.
- ภัทรพงษ์ วัจนะรัตน์ และศิริพงษ์ เสาภายน. (2566). ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของอาจารย์โรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ เขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร. *วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ*, 3(4), 97-110.
- วีรวัฒน์ คำแสนพันธ์ และคณะ. (2566). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของคณะกรรมการองค์การนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 13(4), 220-235.
- สาวิตรี สุจริต และสุเทพ เมย์ไธสง. (2566). ภาวะผู้นำร่วมสมัยของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา ชั้นพื้นฐานที่ 12 หมื่นถ่านแจ้หน่อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. *วารสารการบริหารการศึกษา มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด*, 3(1), 1-13.
- สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2565). *ข้อมูลนักศึกษา*. สืบค้น 4 พฤศจิกายน 2567, จาก <https://shorturl.asia/5SafY>
- Boateng, G. O. et al. (2018). *Best Practices for Developing and Validating Scales for Health, Social, and Behavioral Research: A Primer*. Retrieved January 20, 2025, from <https://shorturl.asia/HgY1N>
- Bollen, K. A. (1989). *Structural equations with latent variables*. UK: Wiley.
- Carroll, B. & Firth, J. (2021). Leading or led? A critical exploration of youth leadership development. *Management Learning*, 52(1), 6-25.

- Castellano, S. et al. (2021). Impact of self-leadership and shared leadership on the performance of virtual R&D teams. *Journal of Business Research*, 128(1), 578-586.
- Cohrs, C. et al. (2020). Transformational leadership and communication: Evaluation of a two-day leadership development program. *Leadership & Organization Development Journal*, 41(1), 101-117.
- Fornell, C. & Larcker, D. F. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of Marketing Research*, 18(1), 39-50.
- George, D. & Mallery, P. (2003). *SPSS for Windows step by step: A simple guide and reference* (4th ed.). Boston: Allyn & Bacon.
- Hair, J. F. et al. (2010). *Multivariate data analysis* (7th ed.). Chicago: Pearson.
- Hooper, D. et al. (2008). Structural equation modelling: Guidelines for determining model fit. *The Electronic Journal of Business Research Methods*, 6(1), 53-60.
- Kim, T. Y. et al. (2022). The interplay of leader-member exchange and peer mentoring in teams on team performance via team potency. *Journal of Organizational Behavior*, 43(5), 932-945.
- Megheirkouni, M. & Mejheirkouni, A. (2020). Leadership development trends and challenges in the twenty-first century: Rethinking the priorities. *Journal of Management Development*, 39(1), 97-124.
- Ogurek, B. & Harendza, S. (2024). Medical students 'leadership competence in health care: development of a self-assessment scale. *BMC Medical Education*, 24(1), 1275.
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2007). *Using multivariate statistics* (5th ed.). Boston: Allyn & Bacon.
- Yue, X. et al. (2024). The impact of undergraduates' servant leadership on their employability. *SAGE Open*, 14(1), 1-11.